

[Thomsen.]

tion i Tiden indtil 1931 blev bundet 474 Mill. Kr. mere, end Bortsalget under Krigen indbragte. Her har vi den væsentligste Aarsag til Landbrugets Gældsforøgelse, der altsaa ikke, saaledes som mange herinde tror, skyldes et ryggesløst Levned. Det fik endda være med den stærke Gældsforøgelse, der altsaa har sin gode Grund, men med Kronens Pariføring i 1925 indtraadte det fuldstændige Sammenbrud og Svigten af Driftsøkonomien, en Svigten, som har været ved siden, og som er stadig stigende. Det bragte Landbruget et Tab paa gennemsnitlig 85 Kr. pr. Hektar aarligt. Paa Baggrund af Krigs- og Efterkrigsaarenes Overskud af 9 Kr. pr. Hektar er dette Underskud paa 85 Kr. pr. Hektar et Tal, som taler sit tydelige Sprog, men aabenbart et Sprog, som Regeringen og Rigsdagens Flertal ikke vil forstaa. Indekstallet for Landbrugsprodukternes Priser er siden Kronens Pariføring faldet fra 233 til 79, Omkostningerne derimod fra 239 til 160. Disse Tal siger noget om, at Danmark har gjort mindre for sit Landbrug end noget andet Land. Verdens saakaldte dygtigste Landmænd er blevet et Proletariat, de er blevet mere end fattige, Landmændene er uden egen Skyld i Tusindtal blevet insolvente.

Vort Land er i høj Grad afhængigt af Tilførsler udefra, det er de fleste sikkert klar over, og afhængigt af en tilsvarende Eksport. Tror man nu, at andre Erhverv kan overtage denne Opgave? Det er der vist ingen, der vil mene. Alene af den Grund burde Landbruget hurtigst muligt gøres rentabelt og faa Eksistensbetingelser. Hvis en eller anden, som ved tidligere Lejligheder, naar jeg har søgt at belyse de faktiske Forhold, vil beskyldte mig for at føre byfjendtlig Tale, vil jeg gerne til Orientering for vedkommende sige, at det gode økonomiske Forhold mellem Land og By er betinget ikke alene af god Villie — den har det aldrig manglet paa —, men ogsaa af Evne, og den vil de Herrer forstaa er ikke til Stede for Landbrugets Vedkommende.

I denne Samling er der vist nogen Forstaaelse af den Nødtilstand, Erhvervet befinder sig i. Det vilde jo være fuldstændig urimeligt at benægte, at der er gjort Forsøg paa at mildne Landbrugskrisen, og vi kunde sikkert være naaet adskilligt videre, hvis alle Partier var gaaet med i Arbejdet, men den afgørende Vending til det bedre er ikke indtruffet og vil efter min Mening ikke indtræffe med de Foranstaltninger, der er iværksat. Det for Samfundets

økonomiske Sundhed afgørende Problem med Hensyn til økonomisk Ligevægt er trods alt langtfra løst, og det klassiske Ord „udenom!“ vil endnu en Gang være en betegnende Overskrift overfor Lovgivningsmagtens Indsats i det i økonomisk Henseende altoverskyggende Spørgsmaal.

Saafernt der skal være Haab om at faa dette Problem løst, vil det sikkert være betimeligt, selv om vi tilsyneladende har Overflod af Udvalg og Oversvømmelse af Kommissioner, at overlade en sagkyndig Kommission at klarlægge og forberede det Arbejde, som maa og skal gøres, ogsaa for at fjerne den Uro, som er til Stede i Befolkningen. Een Ting er nemlig givet: man kan ikke ret længe fortsætte med Tilstande, hvor Arbejdet i højere og højere Grad lægges over paa en bestemt Del af Befolkningen, medens Fortjenesten og Understøttelserne tilfalder en anden Del med det selvfølgelig samfundsodelæggende Resultat, at Moralen bliver defekt og de økonomiske Drivkræfter, Energi og Initiativ, visner hen. At ogsaa Arbejdsglæden under disse Omstændigheder er paa Retur — ja, det siger sig selv.

Landbruget kan producere Varer til Varebehovet og mere til, men dansk Landbrug kan ikke, efter at Værdien af Landets Mønt slet ikke staa i Forhold til Eksportpriserne, tilfredsstille Befolkningens Pengebehov, der tilsyneladende er umætteligt. Hvis ikke Lovgivningsmagten forstaaer sin Opgave med Hensyn til en retfærdig Fordeling af Byrder og Goder, ja, da vil Udviklingen sikkert selv bane sig Vej, maaske som i England gennem en national Samling under demokratiske Former, maaske som i andre Lande mere voldsomt. Voldsomheden vil komme til at afhænge af Varigheden af den Udfordring, der bydes store Dele af Befolkningen, og da navnlig Landbruget. Et System, hvor den dygtige og stræbsomme økonomisk set stranguleres for at skaffe Midler til Stemmekøb og Ødselhed, kan ikke opretholdes. Ogsaa den fornuftige Del af dem, der i Godtroenhed har ladet sig blænde, vil snart indse, at en saadan Lad-rulle-Politik vil føre til Stagnation og Tilbagegang, til, at vi alle før eller senere vil ende i Muddergrøften.

Maaske mange vil synes, at Landmændene ikke har noget at beklage sig over, saa længe der kan faas Henstand og lignende. Det er imidlertid en stor Misforstaaelse, idet den enkelte Landmand og Erhvervet som saadant for hver Dag, der gaar, synker dybere og dybere. I stigende Grad indser man da ogsaa, at disse Vilkaar er uværdige og for Landbruget økonomisk